

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการแก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลบ้านไถ่ อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น มีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.1 รูปแบบการวิจัย
- 3.2 ประชากร
- 3.3 พื้นที่ในการวิจัย
- 3.4 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย
- 3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.6 การสร้างเครื่องมือ
- 3.7 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.8 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาภาคตัดขวาง (Cross-sectional descriptive research) เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านไถ่ อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น เพื่อหาปัญหาและสาเหตุของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นและแนวทางในการแก้ไขปัญหาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมของโคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen, J.M. and Uphoff, N.T, 1977) โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนครั้งนี้ศึกษาถึงขั้นตอนของการวางแผนแก้ไขปัญหา วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ มี 2 ลักษณะ คือ การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามวัยรุ่นทุกคน ทั้งวัยรุ่นในระบบและวัยรุ่นนอกระบบ เพื่อพรรณนาลักษณะทั่วไปของวัยรุ่นพฤติกรรม การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และทัศนคติของวัยรุ่นต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยจะนำข้อมูลเชิงปริมาณมาเป็นข้อมูลพื้นฐานให้ชุมชนใช้ในการวิเคราะห์สภาพปัญหาและสาเหตุ สถานการณ์ของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น และวางแผนแก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น ในขั้นตอนการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative approach of data collection) ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ในกลุ่มผู้ปกครองและวัยรุ่นที่ดื่มและ

ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 2 ครั้งและการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth interview) ในกลุ่มวัยรุ่นที่ดื่มและไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร่วมกับการสังเกตจำนวน 5 คน และการประชุมกลุ่ม 2 ครั้งในการวิเคราะห์สถานการณ์และวางแผนแก้ไขปัญหาในการประชุม ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน ประธานชุมชน ผู้บริหารส่วนท้องถิ่น ครู ผู้นำศาสนา อาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน ผู้ปกครองเด็กวัยรุ่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มวัยรุ่น

3.2 ประชากร

ที่เข้าร่วมในการศึกษาครั้งนี้ คือ

1. วัยรุ่นที่มีอายุตั้งแต่ 13-21 ปี ในชุมชนที่ยินดีให้ความร่วมมือ ได้จากการสำรวจจำนวน 177 คน โดยแบ่งเป็นวัยรุ่นในระบบการศึกษาและวัยรุ่นนอกระบบการศึกษา
2. กลุ่มผู้นำชุมชนและองค์กรที่อยู่ในชุมชนที่ศึกษา ผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน ประธานชุมชน ผู้บริหารส่วนท้องถิ่น ครู ผู้นำศาสนา อาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน ผู้ปกครองเด็กวัยรุ่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ และ กลุ่มวัยรุ่น

3.3 พื้นที่ในการศึกษา

เลือกหมู่บ้านแบบเจาะจง โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกหมู่บ้าน ดังนี้

1. พิจารณาจากสภาพของปัญหา โดยการวิเคราะห์สภาพปัญหาของวัยรุ่นในแต่ละหมู่บ้าน โดยดูจากบันทึกการรักษาพยาบาลของสถานีนามัย เช่น สถิติการเจ็บป่วยจากอุบัติเหตุ การบาดเจ็บจากการทะเลาะวิวาท การสำรวจการติดสารเสพติดของศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด อำเภอพระยีน และบันทึกประจำวันของสถานีตำรวจภูธรอำเภอพระยีนที่เกี่ยวกับคดีของวัยรุ่น โดยพิจารณาเลือกหมู่บ้านที่มีปัญหามากที่สุด
2. พิจารณาจากความร่วมมือของชุมชนที่ผ่านมา พบว่าบ้านดงกลางเป็นหมู่บ้านที่มีความเข้มแข็งของชุมชนในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านสาธารณสุข
3. พิจารณาจากความพร้อมของชุมชนและองค์ประกอบของชุมชนที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ในกรอบแนวคิด ได้แก่ ต้องมีผู้นำชุมชนอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน ประธานชุมชน มีผู้บริหารส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรีหรือ สมาชิกสภาเทศบาล มีโรงเรียน มีกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเยาวชน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข และวัด

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงเลือกหมู่บ้านที่จะใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บ้านดงกลาง หมู่ที่ 5 ตำบลบ้านไถ่น อำเภอพระยีน จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีจำนวน วัยรุ่น อายุ ตั้งแต่ 13-21 ปี จำนวน 177 คน และเนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่าจำนวนประชากรมีจำนวนไม่มากผู้วิจัยจึงเลือกศึกษา

ทั้งหมดในหมู่บ้าน ส่วนกลุ่มที่จะศึกษาเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การประชุมกลุ่มย่อยในแต่ละกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มวัยรุ่นในระบบที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กลุ่มวัยรุ่นในระบบที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กลุ่มวัยรุ่นนอกระบบที่ดื่มแอลกอฮอล์ กลุ่มวัยรุ่นนอกระบบที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กลุ่มผู้ปกครองเด็กวัยรุ่นในระบบที่ดื่มแอลกอฮอล์ กลุ่มผู้ปกครองเด็กวัยรุ่นนอกระบบที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยในการประชุมกลุ่มย่อยทุกครั้งจะมีการสรุปประเด็นปัญหาและสาเหตุรวมทั้งทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และหลังจากนั้นก็จะนำข้อมูลที่ได้นำมาให้ชุมชนร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา และมีการสัมภาษณ์ เจาะลึกในแต่ละบุคคลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนมากขึ้น และสุดท้ายก็จะให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มมาร่วมประชุมกลุ่มใหญ่ร่วมกับผู้นำชุมชน ครู พระ อาสาสมัครสาธารณสุข สมาชิกสภาเทศบาล กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ ผู้ปกครอง เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลและยืนยันความถูกต้องของข้อมูลก่อนที่จะนำมาวิเคราะห์ปัญหาและร่วมกันวางแผนแก้ไขปัญหาดต่อไป

3.4 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะคือระยะก่อนดำเนินการวิจัย (Pre –research phase) ระยะดำเนินการวิจัย (Research phase) ดังนี้

3.4.1 ระยะก่อนดำเนินการวิจัย (Pre –research phase)

3.4.1.1 คัดเลือกชุมชนและศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชนทุกด้าน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร ลักษณะทางชีวภาพ ข้อมูลประชากร สังคม เศรษฐกิจ การสื่อสาร รวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้จากข้อมูลที่มีแล้วของสถานีอนามัย และจากการสอบถามการสังเกต

3.4.1.2 ส่งหนังสือประสานงานจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น ไปยังผู้ใหญ่บ้าน หมู่บ้านที่จะทำการศึกษา เพื่อขออนุญาตในการดำเนินการศึกษา

3.4.1.3 ประชุมชี้แจง แจ้งวัตถุประสงค์ในการดำเนินการในชุมชนของผู้วิจัย ประสานงานกับผู้นำชุมชน เพื่อขอความร่วมมือ

3.4.2 ระยะดำเนินการวิจัย (Research phase)

3.4.2.1 ผู้วิจัยร่วมกับผู้นำชุมชนและอาสาสมัครสาธารณสุข สำรวจข้อมูลวัยรุ่นอายุตั้งแต่ 13-21 ปีในชุมชน ที่ดื่มและไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกคน เก็บรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ ที่อยู่อาศัย ผู้ปกครอง เพื่อเก็บไว้เป็นข้อมูลในการดำเนินการขั้นต่อไป

3.4.2.2 สำรวจข้อมูลการดื่มและไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยสำรวจตามรายชื่อที่เก็บมาครั้งก่อนโดยสำรวจทีละคุ้ม

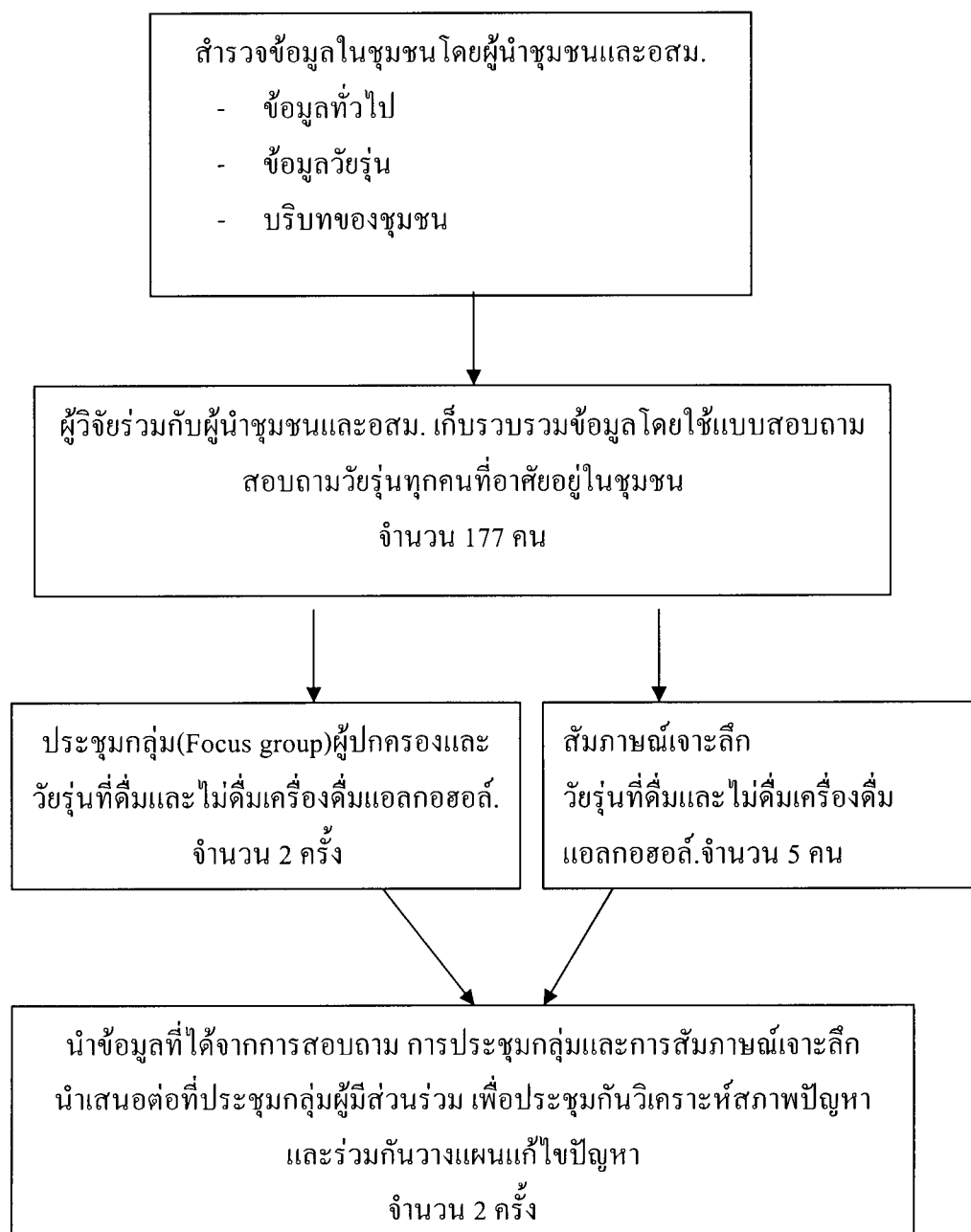
จนครบทั้ง 3 กลุ่ม แล้วนำมาตรวจสอบกับข้อมูลที่สำรวจมาครั้งแรก และใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินการสัมภาษณ์เจาะลึกในกลุ่มเป้าหมาย และสอบถามความยินยอมในการให้ข้อมูล โดยในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยใช้การสังเกตร่วมด้วยเพื่อให้ทราบความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมในบริบทของชุมชนและปรากฏการณ์ของชุมชนเพื่อให้เข้าใจสภาพของชุมชน

3.4.2.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจมาวิเคราะห์แล้วนำเสนอต่อกลุ่มที่มีส่วนร่วมทั้งหมด เพื่อค้นหาข้อเท็จจริงและปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกต โดยการจัดประชุมกลุ่ม ประกอบไปด้วย ผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน ประธานชุมชน ครู พระ อาสาสมัครสาธารณสุข สมาชิกสภาเทศบาล กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ ผู้ปกครองวัยรุ่น รวมทั้งวัยรุ่นที่ดื่มและไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อร่วมกันรับทราบสถานการณ์ ปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ร่วมกันอภิปรายเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติม โดยผู้วิจัยมีหน้าที่กระตุ้นให้ทุกคนแสดงความคิดเห็น และจัดการประชุมให้ที่ประชุมร่วมกันพิจารณาทางเลือกของชุมชนในการมีส่วนร่วมที่จะดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นในชุมชน โดยผู้วิจัยจะให้ข้อมูลเพิ่มเติมในบางประเด็นที่กลุ่มสนทนาขาดข้อมูล หรือข้อคำแนะนำ นอกจากนี้ผู้วิจัยต้องสร้างบรรยากาศในการสนทนาที่ดีเพื่อไม่นำไปสู่การโต้เถียงและสร้างความแตกแยก รวมทั้งควบคุมไม่ให้มีการเสนอความคิดเห็นนอกประเด็น

หลังจากสนทนากลุ่มผู้วิจัยต้องถอดข้อความจากเทปบันทึกเสียง ทบทวนข้อความที่ได้ รวมทั้งจดบันทึกสภาพแวดล้อม ที่สังเกตได้ระหว่างการสนทนากลุ่ม เพื่อเป็นการสะท้อนความคิดและตั้งข้อสังเกตหรือสมมุติฐานที่ได้มาและใช้เป็นแนวทางในการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม ให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและชัดเจน ครบถ้วนสมบูรณ์มากที่สุด

3.4.2.4 ผู้วิจัยสังเกต จดบันทึกกระบวนการเรียนรู้ของสมาชิกที่เข้าร่วม ปัญหาอุปสรรค และปัจจัยที่อาจส่งผลต่อการแสดงออกของกลุ่มผู้มีส่วนร่วมทั้งหมด

สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ภาพที่ 5 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย

3.5.1 แบบสอบถาม แบ่งเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของวัยรุ่น

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นในอดีต

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อการดื่มและไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และข้อเสนอแนะการป้องกันในกลุ่มที่ยังไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นในปัจจุบัน

3.5.2 แนวทางการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ประกอบด้วย สถานการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นในชุมชน ปัญหา สาเหตุ รวมทั้งผลกระทบจากการดื่ม และการแก้ไขปัญหาของชุมชนเกี่ยวกับปัญหาการดื่มแอลกอฮอล์ของชุมชนที่ผ่านมา

3.5.3 แนวทางการสนทนากลุ่ม ประเด็นในการสนทนากลุ่มประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของชุมชน การเปลี่ยนแปลงของชุมชนในด้านที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผ่านมา จากอดีตถึงปัจจุบัน สถานการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น ปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชุมชน ช่องทางการรับทราบข้อมูลข่าวสาร การดำเนินการของชุมชนในการแก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนในวัยรุ่นที่ผ่านมา และแนวทางกิจกรรมในการดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ปัญหาดังกล่าว

3.5.4 เครื่องมือในการเก็บบันทึกข้อมูล คือ เทปบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ สมุดบันทึก แนวคำถาม แนวทางในการสนทนากลุ่ม และเทคนิคการสร้างการมีส่วนร่วม

3.5.5 ตัวผู้วิจัย เป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บบันทึกรวบรวมข้อมูล โดยการพูดคุย สัมภาษณ์ สังเกต และการปฏิบัติเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจน ครบถ้วนและเชื่อถือได้

3.6 การสร้างเครื่องมือ

3.6.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น โดยศึกษารายละเอียดข้อมูลพื้นฐานจากตำรา ทฤษฎี งานวิจัยและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดขอบเขตและโครงสร้างของเนื้อหา

2) ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์วิจัยเกี่ยวกับเครื่องคิดเลขแอลกอฮอล์ ผู้เชี่ยวชาญทางสถิติและผู้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้อง

3) สร้างแบบสอบถามโดยยึดแนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมประเด็นตามเนื้อหาที่พบทวนมา

4) ทำประชุมกลุ่มย่อย แล้วนำมาใช้ในการปรับปรุงแบบสอบถาม เพื่อความครอบคลุมของเนื้อหา

3.6.2 การทดสอบเครื่องมือ

1) การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้ตรงตามวัตถุประสงค์ในการศึกษาตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ความถูกต้องในการใช้ภาษา ความชัดเจนของภาษา ความตรงในเนื้อหา แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2) การหาความเชื่อถือได้ (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้คือ วัยรุ่น อายุ 13-21 ปี ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลพระยืน อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 30 คน นำแบบสอบถามที่ได้จากการทดลองใช้มาหาค่าความเชื่อมั่น ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient of Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าดังนี้ คือทัศนคติต่อการดื่มเครื่องคิดเลขแอลกอฮอล์มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา = .86

3.7 การตรวจสอบข้อมูล

ในตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพ ตรวจสอบความถูกต้องและเพียงพอของข้อมูลที่ได้มา โดยใช้ การตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) โดยพิจารณาจากแหล่งเวลา คือการตรวจสอบข้อมูลเรื่องเดียวกันในเวลาต่างกัน แหล่งสถานที่ คือการตรวจสอบข้อมูลเรื่องเดียวกันในสถานที่ต่างกัน แหล่งบุคคล คือการตรวจสอบข้อมูลเดียวกันในบุคคลต่างกัน การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) และแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลังจากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามความเหมาะสม

3.8 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ (Computer) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้โปรแกรม SPSS for Windows (Statistical Package for Social Science) ได้แก่ ความถี่

(Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เพื่อนำไปใช้อธิบายข้อมูลเชิงปริมาณ ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content analysis) เพื่อให้สอดคล้องและได้รายละเอียดเพิ่มเติม สืบสนุนข้อมูลเชิงปริมาณที่วิเคราะห์ออกมา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลรายวัน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จสิ้นในแต่ละวัน ผู้วิจัยนำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้องและบันทึกอย่างละเอียดและขยายความให้ชัดเจน จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูล

2. การวิเคราะห์ข้อมูลรวม เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากวิเคราะห์เบื้องต้น โดยดำเนินการในช่วงเก็บข้อมูล เพื่อตรวจสอบข้อมูลและทำความเข้าใจปรากฏการณ์ของชุมชนได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น จึงมีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลขณะสัมภาษณ์ วิเคราะห์ตามประเด็นคำตอบจากผู้ให้สัมภาษณ์และถามต่อไปตามแนวคำถามให้ครอบคลุมประเด็นคำถามหลักที่ต้องการ

2.2 วิเคราะห์โดยตรวจสอบบันทึกภาคสนาม เพื่อแยกองค์ประกอบของข้อมูลเพื่อดูว่าข้อมูลใดขัดแย้งกันหรือตกหล่นไป เพื่อจะได้ตรวจสอบและหาข้อมูลเพิ่มเติมจนกว่าจะครอบคลุมตามประเด็นคำถามวิจัย

2.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ภายในหมวดหมู่ โดยนำข้อมูลที่ได้มาจัดเป็นหมวดหมู่ตามแนวทางการสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในหมวดหมู่

2.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ภายในระหว่างหมวดหมู่ โดยจะต้องแยกแยะวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาให้เห็นความเหมือน ความแตกต่างของข้อมูลตั้งแต่ 2 ชุดขึ้นไปอย่างเป็นระบบ แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้ในแต่ละหมวดหมู่มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์กัน เพื่อให้ได้ข้อสรุปและข้อพิสูจน์ที่ถูกต้อง และอยู่ในบริบทของชุมชน รวมทั้งใช้ทฤษฎีการสนับสนุนทางสังคมมาอธิบายปรากฏการณ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหา

2.5 วิเคราะห์รวมเพื่อหาข้อสรุปตามกรอบแนวคิด ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของวัยรุ่น บริบทของชุมชน พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น การมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ ในลักษณะองค์รวม หลังจากการวิเคราะห์ตามกระบวนการการตั้งขั้นตอนแรกเป็นต้นมา ทั้งนี้ในการวิเคราะห์รวมจะเป็นการตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้จากสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต การประชุมกลุ่มมาเปรียบเทียบกันตามหลักการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation)